

Fizyka rozbłysków słonecznych

- wykład nr IX

skrót wybranych slajdów

Krzysztof Radziszewski

Instytut Astronomiczny, Uniwersytet Wrocławski

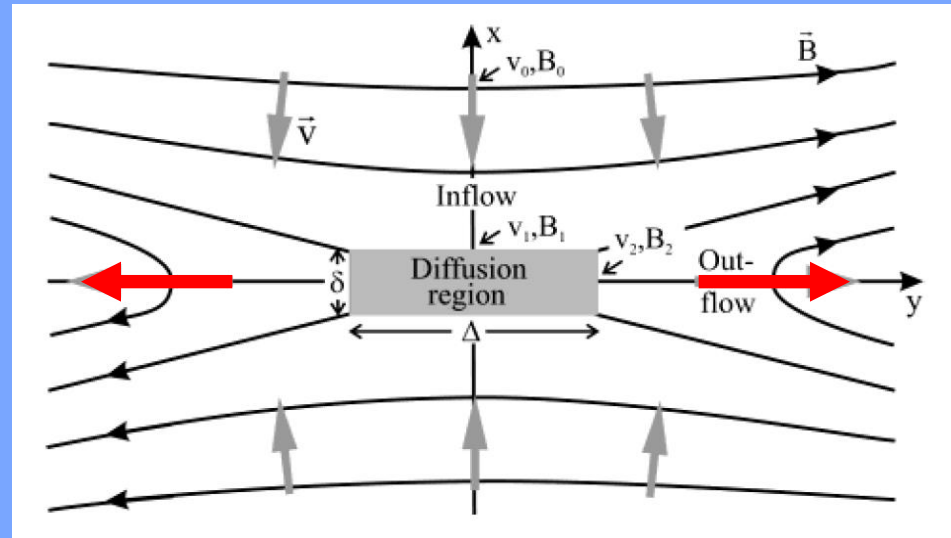
Przyczyny powstawania rozbłysków słonecznych

„Stała/statyczna” 2D rekonsksja magnetyczna (*Steady 2D Magnetic Reconnection*)

Siła Lorenza generuje pole elektryczne $\vec{E}_0$ w kierunku prostopadłym do 2D-powierzchni napływów i odpływów plazmy (powierzchni schematu).

Prąd (j_{nl}) w warstwie neutralnej jest związany z polem elektrycznym $\vec{E}_0$ zatem zgodnie z prawem Ohma możemy zapisać:

$$\vec{E}_0 = \frac{1}{c} v_1 \vec{B}_1 = \frac{1}{c} v_2 \vec{B}_2 = \frac{j_{nl}}{\sigma}$$

co stanowi podstawę określającą **warstwę prądowej** (*current sheet*) dla obszaru dyfuzyjnego.

UWAGA => Skończona wartość oporności σ wymaga zastosowania rozwiązania „opornościowego” MHD (*resistive MHD*) dla obszaru dyfuzyjnego.

Fale Alfvéna i prędkość Alfvéna

Fale Alfvéna – jest to jeden z rodzajów fal magneto hydrodynamicznych (MHD). Są to fale poprzeczne rozchodzące się w plazmie, znajdującej się w polu magnetycznym. Fale te rozchodzą się wzdłuż pola magnetycznego.

Fale Alfvéna (w przeciwieństwie do fal akustycznych) nie powodują zmian ciśnienia ośrodka. Gęstość plazmy pozostaje stała w czasie, a prędkość propagacji zaburzenia jest określona wzorem na prędkość Alfvéna.

Przykładem tego typu fal odkrytych w atmosferze Słońca są **fale Moretona** (teoretyczny postulat istnienia takich fal Hannes Alfvén wysunął w 1940 roku).

Prędkość Alfvéna (prędkość fali Alfvéna) – jest to prędkość rozchodzenia się w plazmie fal Alfvéna. Określa ją wzór:

$$\vec{v}_A = \frac{\vec{B}}{\sqrt{\mu\rho}} = \sqrt{\frac{\mu}{\rho}} \vec{H}$$

B – indukcja magnetyczna

H – natężenie pola magnetycznego

μ – przenikalność magnetyczna plazmy

ρ – gęstość plazmy

Przyczyny powstawania rozbłysków słonecznych

Rekoneksja magnetyczna => model Sweet-Parker'a

Dla stałych, ściśliwych przepływów ($\nabla \cdot \vec{v} \neq 0$), wyplywy osiagaja tu w przyblizeniu predkosci Alfvenowskie:

$$\vec{v}_2 = \vec{v}_A = \frac{\vec{B}_2}{\sqrt{4\pi\rho_2}}$$

i pozostaja w zaleznosci z predkosciami wyplywów ($\vec{v}_2$) oraz rozmiarem obszaru dyfuzyjnego:

$$\rho_1 \vec{v}_1 \Delta = \rho_2 \vec{v}_2 \delta$$

Możemy określić również współczynnik rekoneksji M_0 , który jest zdefiniowany jako liczba Macha stosunku zewnętrznej prędkości napływu ($\mathbf{v}_0$) do Alfvenowskiej prędkości odpływu plazmy ($\mathbf{v}_A$) - przy założeniu następujących przybliżeń:

$$\mathbf{B}_1 \approx \mathbf{B}_0, \quad \mathbf{v}_1 \approx \mathbf{v}_0, \quad S_1 \approx S_0$$

Przyczyny powstawania rozbłysków słonecznych

Rekoneksja magnetyczna => model Sweet-Parker'a

$$M_0 = \frac{v_0}{v_A} = \frac{1}{\sqrt{S_0}}$$

M_0 - współczynnik rekoneksji

v_0 - zewnętrzne prędkości napływu plazmy

v_A , - prędkość Alfvéna

S_0 - liczba Lundquista

Liczba Lundquista $S = \frac{v_A L}{\eta}$ jest analogiczna do liczby Reynoldsa $R = \frac{vL}{\eta}$

(zdefiniowanej dla ogólnej prędkości plazmy $\mathbf{v}$).

Liczba Lundquista

Liczba Lundquista

Liczba Lundquista – bezwymiarowy stosunek skali czasowej przejścia fali Alfvéna do skali czasowej „opornościowej” dyfuzji. (Zastosowanie - fizyka plazmy).

$$S = \frac{v_A L}{\eta}$$

v_A – prędkość Alfvena

L – długość charakterystyczna

η – oporność plazmy

Wysoka liczba Lundquista => wysoce przewodząca plazma

Niska liczba Lundquista => plazma o większej oporności

Przyczyny powstawania rozbłysków słonecznych

Rekoneksja magnetyczna => model Sweet-Parker'a

Można zatem zapisać zależność:

$$v_0 = \frac{\eta}{\delta}$$

która opisuje prędkość zewnętrznego napływu plazmy (v_0) za pomocą stosunku oporności plazmy (η) do grubości obszaru dyfuzyjnego (δ).

Dla typowych warunków koronalnych (o dużej liczbie Lundquista $10^8 - 10^{12}$), współczynnik rekoneksji $M_0 \approx 10^{-4} - 10^{-6}$, co daje prędkość napływu plazmy $v_0 \approx 0.01$ km/s, co daje bardzo małą wartość grubości obszaru dyfuzyjnego δ :

$$\delta = \Delta \left(\frac{v_A}{v_1} \right) \quad \Rightarrow \quad \delta \approx \Delta \cdot 10^{-5}$$

Zatem dla typowej długości warstwy prądowej $\Delta \approx 1000$ km, jej grubość powinna być jedynie rzędu: $\delta \approx 10$ m.